

10 + 1 : Dez anos de compostaxe caseira e un ano de compostaxe comunitaria

María Lafuente^a, Ramsés Pérez^a e Manuel Soto^b
^a ADEGA (Asociación para a Defensa Ecolóxica de Galiza) www.adega.info
^b Universidade de A Coruña. Dpto. de Química Física e Enxeñaría Química.

Coñecemento tradicional

Nas zonas costeiras da Galiza e Portugal tamén se empregan as algas como fertilizante. Cando se emprega compostado, o produto chámase argazo e as pilas son as argheiras. O ideal é deixar amoreadas as algas para que se laven coa chuva antes de engadirlas á terra ou ao composteiro. Para acelerar a súa descomposición pódese engadir esterco ou outros restos orgánicos ricos en nitróxeno. Comparándoas co esterco, as algas son máis pobres en fósforo e nitróxeno, pero máis ricas en potasio, sodio, magnesio e calcio, e dispoñen dunha gran cantidade de oligoelementos entre os que salientan o zinc, o ferro e o cobre. Alén disto, melloran as propiedades físicas do solo, como a súa estrutura, a súa permeabilidade ou a retención de auga.

Na Galiza ademais do denominado esterco, -abono resultante da mestura e fermentación dos restos vexetais, toxo, xesta, etc. e excrementos animais- obtíñase un tipo de "compost" resultante da xestión dos residuos orgánicos mediante a *esterqueira* ou *lixeira*. Lugar onde se acumulan os restos da cociña que non comían os animais, os da horta e o xardín até a súa descomposición, momento no se engadían de novo á terra. Esta práctica está aínda presente en moitas vivendas tanto do rural como de zonas periurbanas de toda Galiza.

Que pasa agora cos nosos residuos?

Hoxe en día os residuos orgánicos recóllese mesturados coa fracción resto no mesmo contedor, son transportados varios Km até chegar a unha planta de xestión de residuos onde son incinerados ou botados a un macrovertedoiro. O 80 % de Galiza é xestionado mediante este sistema.

A mudanza do modelo tradicional de xestión dos residuos polo sistema "moderno" chegado das cidades, tan aséptico como despilfarrador dos recursos ten xerado importantes problemas ambientais.

Recuperando os coñecementos tradicionais

A compostaxe caseira

Mediante a compostaxe podemos xestionar os residuos orgánicos xerados no fogar, o programa de compostaxe doméstica de ADEGA consiste na cesión e instalación de composteiros en vivendas unifamiliares, este é un programa de acompañamento domiciliario polo que os participantes reciben tres visitas ao longo de sete meses, curso de formación, e avaliación.

Co programa de compostaxe ADEGA pretende dar a coñecer o proceso de fermentación dos residuos orgánicos procedentes da vivenda e facilitar o seu control para obtermos un compost de calidade.

A compostaxe comunitaria

Nas zonas urbanas ou en barrios pódese instalar un composteiro de grandes dimensións para que os habitantes dos pisos poidan depositar os seus restos orgánicos. O composteiro comunitario tamén fai servizo ao concello xa que os restos vexetais dos parques son depositados nel aforrando custos de transporte e tratamento, no seu lugar convértese en compost que será devolto ao parque para abonar plantas e árbores, aforrando tamén o custo da merca deste substrato tan utilizado en xardinería.

En zonas de urbanizacións todos os residuos dos xardíns particulares, que a maior parte das veces rematan no contedor municipal, poderían ser triturados e asumidos polo composteiro.

Resultados e conclusión

Os resultados dos programas ao longo dos dez anos demostran que a compostaxe é viábel na Galiza sendo triplemente beneficiosa tanto social, económica como medioambientalmente.

Vantaxes sociais:

- Fomento do contacto das persoas coa natureza recuperando unha práctica tradicional da cultura galega.
- Presentase como unha ferramenta de educación ambiental e participación cidadá
- Comodidade do composteiro fronte ao contedor municipal, debido á instalación na propia vivenda e a ausencia de cheiros.
- A compostaxe comunitaria implica unha cohesión social e a recuperación de traballos comunitarios

Vantaxes económicas:

- O participante obtén compost, un abono de calidade
- O concello aforra na recollida e na factura a empresa de tratamento de residuos
- O compost obtido dos restos vexetais de parques e xardíns pode ser utilizado como substrato para xardinería nos parques do concello, aforrando a súa merca

Vantaxes medioambientais:

- O compost funciona como sumidoiro de CO₂, co que axuda a paliar o cambio climático
- Diminuímos as emisións de co₂ asociadas ao transporte do lixo, xa que o lixo fica onde se produce
- Devolvemos materia orgánica aos solos, esencial para a fertilidade

Táboa 1. Programas de compostaxe caseira de ADEGA

Concello	Nº de composteiro	anos
Ferrol	156	2002/08/09/11
S. de Compostela	506	2003/04/05/07/11
Ares	15	2004
Mugardos	15	2004
Serra de Outes	15	2005
Ames	130	2005/06/08
Mios	290	2005/06/07/08/09
Ribadavia	50	2007
Carballada de Avia	50	2007
Ordes	50	2008
Carballo	50	2008
Carceda	50	2008
Abegondo	60	2008/09
Guitiriz	15	2008
San Sadurniño	80	2008/11
Fene	90	2008/09/11
O Porrino	100	2009/10
Vilasantar	50	2009
A Laracha	50	2009
Oroso	50	2009
Camariñas	50	2009
Cuntis	16	2009
Teo	30	2009
Carral	90	2009/11
Toques	20	2009
Melide	50	2010
Lalín	25	2010
Oza dos ríos	60	2010/11
Cangas	20	2010
Moaña	20	2010
Bueo	20	2010
Narón	24	2011
Cambre	50	2011
Poio	50	2011
Pontevedra	30	2012
35 concellos	2.427	10 anos

Táboa 2. Programas de compostaxe comunitaria e centros de ensino

Concello	localización	ano
Manc. de concellos da comarca de Ferrol	28 composteiros instalados en centros de ensino dos concellos de Neda, Fene, Ares, Mugardos, Cedeira e Valdeovinoso.	2010
Manc. do Morrazo	Parque das Lagoas (Bueu)	2011
San Sadurniño	Centro urbano	2011
Fene	Parque a volta do Castro	2011
Poio	A seca	2012
S. de Compostela	Hortas comunitarias de Belvís	2012

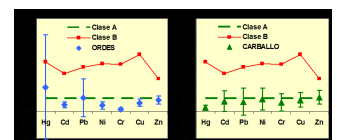

Figura 1. Realizáronse os análises nos concellos de Ordes e Carballo e como en ocasións anteriores a concentración de metais pesados son mínimas polo tanto a calidade do compost é excelente, clase A, válido para agricultura ecolóxica segundo os parámetros da U.E.